

Sygn. akt I ACa 843/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie :	SA Roman Sugier (spr.) SO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska
Protokolant :	Magdalena Bezak

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko A. F.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 14 kwietnia 2014 r., sygn. akt I C 323/13,

- 1) oddala apelację;
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 843/14

UZASADNIENIE

Powódka M. M. w pozwie skierowanym przeciwko A. F. wniosła o zobowiązanie pozwanego do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu na nią własności udziału w wysokości $\frac{1}{2}$ we współwłasności zabudowanej nieruchomości położonej w C. przy ul. (...),

oznaczonej jako działka nr (...), km 289 o powierzchni 0.0419 ha.

Uzasadniając żądanie powódka podała, że umową darowizny przeniosła na rzecz pozwanego i jego żony R. F. własność udziałów, po 1/2 na rzecz każdego z obdarowanych, w nieruchomości o jakiej mowa w żądaniu pozwu, zastrzegając na swoją rzecz służebność mieszkania. Pozwany rozwiódł się z R. F. a następnie wystąpił z wnioskiem o podział majątku dorobkowego domagając się spłaty. Ze względu na to, iż była żona pozwanego nie ma środków na spłatę nieruchomości trzeba będzie sprzedać, co skutkować będzie utratą mieszkania przez powódkę. Zdaniem powódki takie zachowanie pozwanego jest przejawem rażącej niewdzięczności w stosunku do darczyńcy dlatego powódka złożyła oświadczenie o odwołaniu darowizny.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa. Podał, że powódka jest jego teściową, że przez całe swe małżeństwo odnosił się do niej z szacunkiem a w czasie wspólnego zamieszkiwania relacje między stronami były dobre. W ocenie pozwanego wystąpienie przez niego z wnioskiem o podział majątku dorobkowego nie jest przejawem rażącej niewdzięczności w stosunku do powódki jako darczyńcy.

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanego 3617 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie Sądu pierwszej instancji oparte zostało na następujących ustaleniach.

Umową darowizny z dnia 22 maja 1998 r. powódka M. M. darowała córce R. F. i pozwanemu A. F. zabudowaną nieruchomość położoną w C. przy ul. (...), oznaczoną jako działka nr (...), km. 289 o pow. 0,0419 ha, postanawiając, że przedmiot darowizny objęty będzie wspólnością ustawą obdarowanych z poleceniem ustanowienia na jej rzecz służebności mieszkania.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 25 października 2010 r. w sprawie sygn. akt I1RC 1015/09 małżeństwo A. F. z R. F. zostało rozwiązane przez rozwód z winy pozwanej.

Dotychczasowe stosunki pomiędzy stronami postępowania układają się poprawnie. Pomimo ustanowionej służebności powódka przeniosła się do domu zajmowanego przez pozwanego dopiero w 2012 r. Po orzeczeniu rozvodu pozwanego z córką powódki relacje pomiędzy stronami ochłodziły się, ale nie dochodzi jednak pomiędzy nimi do awantur. Do sprzeczki pomiędzy powódką a pozwanym doszło tylko raz, po przeprowadzce powódki. Nie były dotychczas przeprowadzane interwencje policji w związku z niewłaściwym zachowaniem się pozwanego wobec powódki.

Pismem z dnia 14 maja 2013 r. pozwany złożył do Sądu Rejonowego w C. wniosek o podział majątku dorobkowego. Wskazał, że w skład majątku wspólnego stron wchodzi nieruchomość położona w C. przy ul. (...), którą otrzymali wraz z byłą małżonką w wyniku darowizny od powódki. Jednocześnie wniósł, aby własność tej nieruchomości została przyznana R. F. z obowiązkiem stosownej spłaty na jego rzecz. Postanowieniem z dnia 19 września 2013 r. w sprawie sygn. akt II Ns 1871/13 Sąd Rejonowy w C. zawiesił postępowanie w sprawie z uwagi na wszczęcie przedmiotowego postępowania.

Ustalenia Sądu Okręgowego zostały oparte na dowodach z dokumentów, zeznaniach świadków oraz stron, które sąd uznał za wiarygodne. Sąd odmówił wiary jedynie zeznaniom świadka H. K., w części w której podała ona, że pozwany znęcał się nad powódką.

Sąd podkreślił, że zarzutów tego rodzaju nie podnosiła przeciwko pozwanemu nawet powódka.

Sąd nie uwzględnił wniosku powódki o przeprowadzenie dowodu z treści akt Prokuratury Rejonowej C. P. o sygn. akt Ko 586/10 uznając przeprowadzenie tego dowodu za zbędne do rozstrzygnięcia.

W ocenie Sądu wystąpienie przez pozwanego z wnioskiem o podział majątku dorobkowego z byłą żoną nie może być uznane za przejaw rażącej niewdzięczności w stosunku do powódki jako darczyńcy.

Sąd podkreślił, że nie jest wiadomym jakie rozstrzygnięcie zapadnie w tamtej sprawie i jakie będą warunki ewentualnej spłaty na rzecz pozwanego. Ponadto podniósł, że nawet w przypadku sprzedaży nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności pozwanego i córki powódki nie dojdzie do wygaśnięcia prawa zastrzeżonego na rzecz powódki.

Sąd uznał, że brak jest dowodów dla ustalenia, że o rażącej niewdzięczności pozwanego mogłyby świadczyć wzajemne relacje osobiste między stronami. Nawet jeśli rozwód pozwanego doprowadził do ochłodzenia wzajemnych relacji to nie sposób im nadać przymiotu rażącej niewdzięczności obdarowanego w rozumieniu przepisu art. 898 § 1 kc.

O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 98 kpc.

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony w całości przez powódkę.

Skarżąca zarzuciła dokonanie błędnych ustaleń poprzez przyjęcie, że zachowanie pozwanego w stosunku do powódki nie stanowi rażącej niewdzięczności oraz uznanie, że brak było konieczności dopuszczenia dowodu z akt Prokuratury Rejonowej C. P. o sygn. akt Ko 586/10 na okoliczność znęcania się pozwanego nad rodziną.

Powołując się na powyższe powódka wносиła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania lub o jego zmianę i uwzględnienie powództwa.

Pozwany wnosił o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od powódki na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył co następuje:

Apelacja powódki nie jest zasadna.

Ustalenia Sądu Okręgowego należy uzupełnić o kilka okoliczności mających w ocenie sądu odwoławczego znaczenie dla oceny zasadności apelacji.

W aktach sprawy na (k. 66) znajduje się informacja Komisariatu Policji II w C. z dnia 15 lutego 2014 roku informująca o tym, że pod adresem miejsca zamieszkania stron nie było interwencji policji.

Na rozprawie w dniu 6 listopada 2013 r. Sąd zobowiązał pełnomocników stron do naprowadzenia w terminie 14 dni dalszych wniosków dowodowych pod rygorem późniejszego ich pominięcia (k. 41).

Pismo pełnomocnika powódki wnioskujące o przeprowadzenie dowodu z treści akt Prokuratury Rejonowej C. P. o sygn. akt Ko 586/10 zostało skierowane do sądu w dniu 11 kwietnia 2011 r.

Powódka w swych zeznaniach podała, że jej córka zgłosiła doniesienie na męża do prokuratury ale następnie skargę wycofała. Pozwany podał, że nigdy nie był wzywany do prokuratury ani przesłuchiwany. Pozwany rozwiódł się z żoną w 2010 roku. Pozwany jest osobą niepełnosprawną, z jednostronnym porażeniem ciała, wymaga opieki osób trzecich. Utrzymuje się z renty inwalidzkiej w kwocie 1700 złotych (zeznania pozwanego).

Wniosek o przeprowadzenie dowodu ze wspomnianych akt prokuratury został oddalony przez Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 9 kwietnia 2014 r.. Powódka nie zgłosiła zastrzeżenia do protokołu w trybie art. 162 kpc.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Apelacyjny uznał, że ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji są prawidłowe, gdyż znajdują oparcie w zebranych dowodach, które zostały trafnie ocenione. Korekty jedynie wymaga określenie prawa zastrzeżonego dla skarżącej w umowie darowizny. Nie było to bowiem dożywocie, jak to podał Sąd Okręgowy w motywach kwestionowanego wyroku, lecz służebność mieszkania. Błąd ten nie ma jednak znaczenia dla oceny trafności zaskarżonego wyroku.

Nie było też konieczności przeprowadzenia dowodu z akt prokuratorskich o jakich mowa w zarzutach apelacji.

Postępowanie cywilne nie zna środka dowodowego w postaci dowodu z akt. Nie jest rzeczą sądu poszukiwanie w aktach sprawy dowodów z dokumentów na korzyść jednej ze stron. Profesjonalny pełnomocnik powódki nieprawidłowo, zbyt ogólnie, wskazał dowód jaki miałby być przeprowadzony przez Sąd Okręgowy.

Ponadto wniosek dowodowy w tym zakresie został zgłoszony po upływie terminu określonego stronom na posiedzeniu w dniu 6 listopada 2013 r. co pozwalało na pominięcie twierdzeń i wniosków na podstawie art. 217 § 2 kpc.

Brak zastrzeżenia w trybie art. 162 kpc, po oddaleniu wniosku dowodowego powódki w tym przedmiocie, pozbawia powódkę możliwości kwestionowania postanowienia oddalającego wniosek na etapie postępowania apelacyjnego.

Ponadto z sygnatury wspomnianych akt wynika, że doniesienie żony pozwanego do prokuratury, dotyczące rzekomego znęcania się przez pozwanego nad rodziną, miało miejsce w 2010 roku, a więc musiało dotyczyć zdarzeń jakie miały miejsce w tym roku lub wcześniej.

Pismo powódki zawierające oświadczenie o odwołaniu darowizny datowane jest na 7 sierpień 2013 r.

Przepis art. 899 § 3 kc stanowi, że darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego.

Nawet gdyby więc miały miejsce jakieś naganne zachowania pozwanego w stosunku do powódki i jej rodziny w 2010 roku lub okresie wcześniejszym, nie mogłyby one stanowić podstawy do skutecznego odwołania darowizny.

Dlatego zachodziły określone w przepisie art. 217 § 3 kpc przesłanki do oddalenia wniosku o przeprowadzenie dowodu z akt Prokuratury Rejonowej C. P. o sygn. Ko 586/10.

Nie zasługuje na uwzględnienie także drugi z zarzutów apelacji dotyczący błędnego ustalenia, że zgłoszenie przez pozwanego wniosku o podział majątku dorobkowego, nie nosi cech rażącej niewdzięczności ze strony pozwanego w stosunku do powódki jako darczyńcy.

Sąd Apelacyjny także w tym zakresie w pełni podziela stanowisko zaprezentowane przez Sąd pierwszej instancji w motywach zaskarżonego wyroku.

Wynik postępowania o podział majątku dorobkowego nie jest znany.

Nie można wykluczyć, że Sąd w postępowaniu o podział tego majątku przyzna nieruchomości na własność pozwanemu i powódka będzie nadal mogła mieszkać u pozwanego. Także sprzedaż nieruchomości osobie trzeciej nie powoduje wygaśnięcia służebności. Nieuprawdopodobnione jest więc twierdzenie skarżącej, że na skutek zachowania pozwanego stanie się osobą bezdomną.

Z zeznań córki powódki (k. 40) wynika, że strony oraz była żona pozwanego w dalszym ciągu mieszkają razem w budynku usytuowanym na nieruchomości stanowiącej przedmiot darowizny.

Uwzględniając okoliczność, że to nie pozwany lecz córka powódki doprowadziła do rozpadu małżeństwa oraz mając na względzie zły stan zdrowia pozwanego nie sposób jego działań zmierzających do wyprowadzenia się z domu i odrębnego zamieszkiwania, traktować jako naganne zachowania nakierowanego przeciwko powódce.

Jest to wynik sytuacji życiowej w jakiej znalazł się pozwany na skutek okoliczności za które nie odpowiada. Zachowanie pozwanego nie nosi cech rażącej niewdzięczności w stosunku do darczyńcy o jakiej mowa w przepisie art. 898 § 1 kpc.

Dlatego apelacja, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw, została oddalona na mocy art. 385 kpc.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 kpc.